D•N 25/2 1949

Hr Vougts bevisning

Den 16 februari höll hr Vougt vid konferensen Folk och försvar ett anförande, som följande dag refererades i Dagens Nyheter. Någon anmärkning från hr Vougt avhördes icke. På grundval av referatet införde Dagens Nyheter den 18 februari en ledande artikel med kritik av vissa av försvarsministerns uttalanden. Hr Vougt svarade samma dag genom ett av TT utsänt "tillrättläggande", som visserligen framförde som en redogörelse för vad hr Vougt i de omstridda punkterna sagt vid mötet, men som uppenbarligen — vilket i dag med än större säkerhet kan fastställas — inte innehöll mer än en liten del av vad han verkligen sagt. Någon hänvisning till ett på diktafon upptaget referat av hr Vougts uttalande gjordes icke; hr Vougt, som nu klagar över att Dagens Nyheter icke sökt kontrollera sitt referat, antydde icke med ett ord att en möjlighet härtill fanns. Dagens Nyheter införde och besvarade hr Vougts "tillrättläggande" i en ledande artikel den 19 februari. Först den 23 februari skred hr Vougt till anmälan för pressens opinionsnämnd, och dagen därpå infördes ett på diktafonupptagningen byggt referat i Morgon-Tidningen. Detta referat har sedermera kontrollerats av Dagens Nyheter.

Vid en jämförelse mellan de skilda aktstycken som här föreligger finner sig Dagens Nyheter endast ha e t t ord att beklaga. Det har i tidningen sagts att uppteckningen av hr Vougts uttalanden i de omstridda punkterna var ordagrann. I motsvarande fall har Dagens Nyheter tidigare använt stenografiska referat. Ett sådant fanns här icke att tillgå (diktafonupptagningen var ej känd), och de avgörande punkterna ansågs vara ordagrant återgivna. Denna uppfattning var i vissa hänseenden oriktig. Men att referatet i sak alltigenom var riktigt finner Dagens Nyheter bestyrkt av upptagningen på diktafon. Det bör också understrykas att hr Vougts "tillrättläggande" av den 18 februari — trots tilläggen till diktafonupptagning — är ojämförligt mindre korrekt än Dagens Nyheters referat den 17 februari. Var och en kan förvissa sig om detta genom läsning av de tre äktskyckena — Dagens Nyheters referat, hr Vougts "tillrättläggande" och diktafonreferatet —, vilka här bredvid i de diskutabla punkterna införes. Under sådana förhållanden kan granskningen i detta sammanhang bli kortfattad.

1) Dagens Nyheter har påstått att hr Vougt varnat mot "verklighetstrogen upplysning", därför att denna kunde väntas skapa défaitism. Att detta påstående var riktigt är till övermått bestyrkt; hr Vougt har på denna punkt uttryckt sig utförligare och klarare än enligt Dagens Nyheters referat. Två gånger återkom hr Vougt till synpunkten att vi visserligen vore i behov av hjälp, men att "det här är inte en sak som skall stå i förgrunden av vår diskussion", "att vi inte skall tala så mycket om hjälp att det kan medföra skador för vår nations inställning i försvarsfrågan"; "det är ganska naturligt om svenska folket en vacker dag börjar undra: Hur står det till med våra försvarsmöjligheter, eftersom vi beständigt får läsa i tidningarna och beständigt från alla håll får höra att det väsentligaste av alltting är hjälpen utifrån?" Hr Vougt skärpte denna tankegång utöver vad Dagens Nyheter antytt genom uttalandet att "man får framför allt akta sig för att i det här sammanhanget den militära sakkunskapen kommer på något sätt i motsättning till folkmeningen". Innebär inte dessa ord en varning till militären att inte sprida den uppfattning om behovet av hjälp utifrån som hr Vougt själv säger sig dela? Eller vill hr Vougt hävda att det är en maning till folkopinionen att rätta sig efter den militära expertisens (och hr Vougts egen) uppfattning?

2) Enligt Dagens Nyheter har hr Vougt vidare talat om möjligheten av anslutning till Ryssland, därest västmakterna vägrar oss vapen och materiel. Hr Vougts ord lydde enligt diktafonupptagningen (Morgon-Tidningens version av denna uppgång är här något förvanskad): "Det är väsentligt att Sverige kan försvara sig. Det är väsentligt för västmakterna att inte förfara så att Sverige dras in i kriget, därför att det betyder att Sverige lika väl som det kan bli ett basområde för västmakterna också kan tänkas bli ett basområde för deras motståndare." Att häri ligger tanken på en eventuell indragning i kriget på rysk sida synes obestridligt. Hr Vougt kan väl inte mena att det för västmakterna är väsentligt att vi inte dras in i kriget på deras sida, då det just är risken för ett sådant indragande som han själv och alla isolationister framhävt och då den samverkan som västmakterna önskar just går ut på solidaritet vid anfall? Och om han inte menar detta helt absurda, måste han ju med sitt tal om Sverige som "basområde för deras motståndare" ha avsett möjligheten av att baser ställdes till Ryssalands förfogande, icke att ett på Västerns sida stridande Sverige erövrades av Ryssland.

3) Dagens Nyheter har betonat att hr Vougt godtagit möjligheten att vi under ett krig skall nedskjuta Västerns flygplan med av Västerns begärda vapen. Även här är saken lika klar. Hr Vougt svarade på frågan om vi skall ingripa med flygmaskiner t. ex. från England med en hänvisning till att vi "måste söka fylla de vedertagna reglerna för neutralitetspolitiken". Han förtydligade sin mening genom att omedelbart tillägga det bekanta rådet till England: "Ni får vara vänliga att disponera era planer (eller skall det vara plan?) på annat sätt."

4) Diktafonupptagningen återger en passage i hr Vougts anförande som icke förut refererats, men som hör till de mest kommentarbetande. Svenska folket är neutralt, påstår han. "Det kan bero på orsaker som vi kan kritisera, det kan bero på en övertro på våra möjligheter att hålla oss utanför kriget om det skulle bli ett krig i vilket vi försöker föra en neutralitetspolitik. Jag tror också att det är en övertro, men jag är fast övertygad om att någon ändring i den inriktning som vår politik har, den är icke politiskt möjlig att genomföra ..." Här säger alltså hr Vougt direkt att svenska folkets påstådda neutralitetsvilja beror på "övertro", på felaktiga föreställningar. Men han drar härav inte slutsatsen att de styrande bör arbeta för att ge folket en verklighetstrogen bild av läget. Tvärtom varnar han (se ovan) för ett dylikt upplysningsarbete. Och han själv bidrar att sprida den neutralitets- eller isoleringsideologi som han nu uttrycktligen underkänner. Tror någon att detta uttalande — och de förut citerade — skulle kommit med i referatet från konferensen om ej ett riktigt referat framtvingats?

De uttalanden som Dagens Nyheter i ledarna den 18 och 19 februari fällde om hr Vougt finns intet skäl att ångra eller mildra. De har genom vad som nu skett fått en visserligen överflödig, men dock hälsosam bekräftelse.

"Välskriven, koncentrerad och lättläst"

"Boken utgör med sitt klarläggande av åtskilliga spörsmål ett mycket värdefullt bidrag till upplysningen om de ekonomiska sammanhangen." (Sydsv. D.)

"Rekommenderas

är den av dagens ekonomiska problem intresserade allmänheten, inte minst är de många tusen studiecirklar i ekonomi som finns runt om i landet." (D. N.)

"En rad intressanta

summeringar rörande överkonjunkturens speciella problem." (Ekonomamnen)

"Författarens förunderliga och okndligt välsvarvade formuleringskonst gör 'Problem under överkonjunktur'

mycket njutbar."

(Affärsekonomi)

★

Problem under överkonjunktur

av TORSTEN GÄRDLUND

Förlag: **SVENSKA EKONOMIFÖRENINGEN** **3:50**

Riksdagssammanträden

Fredagen den 25 Febr. 1949

Statsutsk. in pleno kl. 11 f. m.

Statsutsk. 3:e o. 4:e avd. omedelbart efter slutat utskottsplenum.

Jordbruksutsk. in pleno kl. 11 f. m.

Jordbruksutsk. 1:a avd. omedelb. efter slutat utskottsplenum.

Valmännen för utseende av tryckfrihetskommitterade kl. 10.30 f. m.

Fastighetstaxeringens svårigheter

Högerledaren i andra kammaren har i interpellation till finansministern begärt att fastighetstaxeringen, som försenats av kriget, men för närvarande förbereds till 1950, skulle skjutas upp ett år till. Interpellanten menar att det ekonomiska läget är för osäkert för att man nästa år skulle kunna sätta taxeringsvärden som blir tillämpliga under en femårsperiod. I verkligheten är det betydligt allvarligare svårigheter som är förbundna med fastighetstaxeringen. Dessa besvär har hr Wigforss själv försökt skjuta ifrån sig så länge som möjligt genom uppskov med taxeringen, men följden är att de gällande taxeringsvärdena för fastigheter befinner sig så långt under marknadsläget att man inte kan låta det fortgå på det sättet hur länge som helst.

Enligt lagen skall taxeringsvärdet på fastighet sättas till det belopp som en förständig köpare kan antas vara villig att betala. Denna värderingsgrund är ett försök att definiera ett rättvisande marknadsvärde, men den har tyvärr blivit ganska oklar genom en rad statsingripanden. som ägt rum sedan fastigheterna senast taxerades. Härvid är det särskilt två omständigheter som tränger i förgrunden. Den ena är den under kriget införda hyresregleringen för tätorter, vilken regeringen tillämpar som ett ovillkorligt hyresstopp. Till följd därav har bostadsfastigheternas avkastning i kronor räknat sjunkit, eftersom inkomsterna varit oförändrade, men kostnadsalldot stigit trots ojämnt verkande ränteminskningar för inteckningslånen. Vidare har underhållet i en mängd fall varit otillräckligt, med påföljd att dessa fastigheters realvärde gått tillbaka. A andra sidan har inflationen dragit med sig en väldsam ökning av fastigheternas återanskaffningsvärde, avseende både i höjda förskringsvärden och i höga fastighetspriser på marknaden, vilken hittills bedömt hyresregleringens avkastningsspärr som övergående och lagt huvudvikten vid det sakvärde fastigheterna ansetts representera. På detta sätt har fastighetstaxeringen kommit i ett dilemma. Knyter man de nya taxeringsvärdena även med mycket bred marginal till marknadens och försäkringsinrättningarnas uppskattning, drar det bland annat med sig höjda fastighetsskatter, som ökar omkostnadskontot och därmed starkt ifrågasätter den hittills anförda motiveringen för hyresstoppet. Går man den andra vägen och låter avkastningsprocenten bestämma taxeringsvärdet, förlorar detta all förbindelse med både byggnadskostnader och fastighetsmarknad. Detta blir inte utan följder för fastighetskrediten. Försäkringsinstitut och sparbanker, som svarar för största delen av bottenlånen, är bundna vid viss procent av taxeringsvärdena, även om dessa ligger långt under den uppskattning som grundas på byggnadskostnaderna.

I fråga om jordbruksfastigheterna har staten gripit in på två sätt. Det ena består i den av statsmakterna förda prispolitiken för jordbruksprodukter, vilken i hög grad ökat jordbruksfastigheternas avkastning och i viss utsträckning även deras saluvärden. Men denna verkan har bromsats genom koncessionslagsstiftningen för jordbruksförvärv. Kretsen av godtagbara köpare har begränsats mycket snävt, något som i hög grad dämpat handeln med jordbruksfastigheter, hållit tillbaka prisstegringen på dem och minskat möjligheterna att söka ledning hos marknadsvärdet vid taxeringen.

Både beträffande jordbruks- och bostadsfastigheter är det sålunda de blivande grunderna för taxeringen som har den avgörande betydelsen. Viktigare än att eventuellt nytt uppskov med taxeringen synes därför vara att regeringen för riksdagen redovisar och söker dess samråd em direktiven för taxeringsarbetet. Det är mycket svårt att få en riktig avvägning av de stridiga synpunkter som kommit till genom de senaste årens våldsamma statsingripanden, men det är i hög grad angeläget att denna avvägning kommer till stånd och att man vinner klarhet om vilken värdesättning fastighetstaxeringens representerar.

Skolreformens etapper

är det problem som stått i förgrunden vid skolöverstyrelsens sammanfattande granskning av 1940-talets två stora skolutredningar. Att vi skall övergå till 9-årig skolplikt samt i framtiden bygga gymnasiet och all annan fortbildning på en i många händseenden förnyad enhetsskola hör till överstyrets utgångspunkter, även så att det skall bli en "fortlöpande reform", där resultaten av en stor försöksverksamhet inte nu föregrips genom mera vittgående beslut än just försöksverksamheten kräver. En generalplan för reformen skisseras, fördelad på ett försöks- och uppbyggnadsskede, ett skede av partiell sammanglutning mellan gammalt och nytt samt ett avrundningsskede, då det nya systemet restlöst genomförts. Elevantalet och lärartillgången är — vid sidan av de svårlösvarskådliga lokalförhållandena — bestämmande för tidsmätten. Att slutstenen tänks lagd 1971 skall fattas som en kalkyl, inte som ett förslag till beslut. Vad som bör ingå i årets principproposition är, enligt överstyrelsens mening, i första hand inriktningen på 9-årig skolplikt och på enhetsskola. Brådskande är också den enhetliga, lokala skolstyrelsen. Däremot anses kommunernas organisationsplaner för det framtida skolväsendet inte behöva fördigställas förrän i mitten av 1950-talet. De särskilda åtgärder för att effektivisera lärarutbildningen tänks vidtagna successivt.

Det första intrycket av allt som skolöverstyrelsen anför på ett par hundra sidor koncentrerad text kan inte bli annat än uppmuntrande för dem som tillmäter en bättre skola avgörande betydelse inom framstegsarbetet. Dagens svårigheter att vidmakthålla en hjälplig standard i överstora klassavdelningar behöver inte hindra oss att göra de första praktiska insatserna för en djupgående reform — det är den stora behållningen av fackmyndighetens generalplan för en generations arbete på skolans förnyelse.

FREDS-KLOCKORNA

välkända från radio och grammofon kommer till

Södertälje, Folkets Hus, fred. den 25 februari kl. 19.30
Gustavsberg, Missionshuset, lörd. den 26 febr. kl. 20.
Nacka, Järla skola, sönd. den 27 febr. kl. 19.30.
Nynäshamn, Kyrkan, månd. den 28 febr. kl. 19.30.
Kolhäll, Folkets Hus, tisd. den 1 mars kl. 20.
Hässelby, Folkets Hus, onsd. den 2 mars kl. 20.
Huddinge, Bio, torsd. den 3 mars kl. 20.
Bålsta, Medborgarhuset, fred. den 4 mars kl. 20.
Sundbyberg, Bellehemskyrkan, lörd. den 5 mars kl. 20.
Stockholm, Konserthusets lilla sal, sönd. den 6 mars kl. 20.

Utom klockspelet — 165 klockor — även instrumentalmusik, duetter, sång till strängmusik m. m. Inträde kr. 2:—, barn 1:—. Försumma icke tillfället att få uppleva en oförglömlig kväll med Fredsklockorna.

FREDSFÖRENINGEN.

Klipp ur annonsen.

PATENT

Innehavaren av patentet på en revolutionerande uppfinning, benämnd "sätt att nedsätta explosionsverkan hos aromatiska kolväten", söker kapitalstark firma eller person, som har möjlighet att investera kapital för igångsättande av tillverkning i Amerika av produkterna i fråga. Produkterna ha stort användningsområde. Uppfinningen har vunnit erkännande i såväl Sverige som Amerika av officiella myndigheter. Ev. är innehavaren av patentet villig att överlåta detsamma, varvid uppfinnaren är villig att bistå vid fabrikationen i såväl Sverige som Amerika. Svar till "S — Petroleum — PF 232", D. N:s H.-k.

Hotell- och Restaurangrörelse

av större omfattning i residensstad i södra Sverige utbjudes till salu. Seriös spekulant erhåller utförliga uppgifter vid personlig hänvändelse till advokaten Erik Baeckström, Sturegatan 6, Stockholm.

KONTORSRUM

1 eller flera, ev. gemensamt med annan firma, önskas. Svar till "S — Snarast B 72", 23 53 00 (Telsvar) eller D. N:s H.-k.

VIKTIGT

ang. VARMGALVANISERING

Fr. o. m. den 24/2 1949 har vi överflyttat vår verksamhet till modern anläggning i Landskrona med följande adresser:

Post- och godsadress: Varvsvägen, Landskrona.
Tel.-adress: Växel 3501, 3502 med ank. till:

Avdelning för varmgalvanisering ..... A. STJERNSTRÖM
Expedition och lager ..... G. SCHÖNBACK
Teknisk ledare ..... N. ISACSON
Inköp och försäljning ....
Kassa och bokföring .... } ..... A. RANBY
Kontor och platschef ....

SVENSKA STÄNGSELNÄTS AKTIEBOLAGET, LANDSKRONA

Boliden-impregnera virket hos EKESIÖÖ

AB KARL EKESIÖÖ • BALLSTAHAMNEN • TEL. VÄXEL 28 92 00

Arbrå kross- och sorteringsverk

1 kross, typ 40F, tillverkningsår 1939,
1 elevator, typ LE/F, tillverkningsår 1935,
1 sorteringsverk, typ 3-M, med 4 sorteringstrummor, tillverkningsår 1935,
1 lastficka.

Verket, som med mindre reparationer är fullt användbart, säljes i befintligt skick. Finnes till påseende vid Sandvikens södra byggnadskontor, tel. 5000. Förrådsföreståare Strand efterfrågas. Skriftliga anbud skola vara byggnadskontoret tillhanda senast den 5/3 1949.

BYGGNADSCHEFEN.

GRÄVMASKIN

amerik., 0.6 m³, aggregat f. djupgrävning samt släpskopa m. General Motors Diesel, 3-takt., 72 hkr, enast. snabb o. kraftig maskin (i drift i år), säljes t. moderat pris. Svar till "Verkligt tillfälle — 50", D. N:s H.-k., eller 23 53 00 (Telsvar).

Fabrikanter av bageriutensilier

Solid grossistfirma i branschen önskar ytterligare artiklar. Svar till "S. — Fast räkning — E", D. N:s H.-k., eller 23 53 00 (Telsvar).

SOMMARSTUGA

vid Fröskulls havsbad i Halland säljes direkt av ägaren. Stugan är nygrd 1946 och väl underhållen. Innehåller storstuga med öppen eld, 3 sovrum o. kök med järnspis, el. ljus, vatten och wc. Fin läge, nära bad. En del inventarier såsom dubbel el. kokplatta, kökarutrustning, armatur m. m. ingår i köpet. Svar till "S — Sommarstuga — PK — 242", Dagens Nyheters H.-k., fvb.

Herrar Möbelhandlare!

Härmed inbjudes Exposita och Möbelfirman G. Aberg AB Eder till ett besök i Ostermans Bilhallar. Hjärtligt välkomna till vår monter nr 217, 1 tr. Tel. 60 61 90.

Renault Juva quatre 1946 års modell

nr. A 52134 stals natten 19—20 februari från Hagagatan 46, Stockholm. Bilen är svartlackerad med gula ekerhjul och gult kylarskydd. Upplysningar, som kunna leda till bilens tillvaratagande, torde lämnas till Försäkringsaktiebolaget Hansa, Tel. 23 85 40, eller "Polisen" 127.

Amerikansk Grävmaskin

Fabrikat "Koehring", typ 801, 1,5 m³, med höggrävningskopa (samt Grab & släpskopa med 18 m. utliggare) med "Waukesha"-motor, ca 150 hk, säljes i fullgott skick för danska kronor 210.000. Nu i drift. Kolman, Trolldheds, Danmark.

SIDHYVEL

(Openside Planer).

Max. ca 3000 mm hyvlingslängd.
Max. ca 1500 mm hyvlingsbredd.
Max. ca 1200 mm höjd.

begagn. men fullt feltri köpes. Svar med kompl. uppgifter och ritning samt pris till "S — Mekverk — PK — 222" Dag. Nyh. H.-k.

Canadensiska internationella Mässan

Affärsman, som reser till Canada och USA söker firmor, som äro intresserade av utställningen i Toronto 30/5—10/6 på Canadensiska internationella Mässan. Svar till "Canadensiska Mässan", D. N:s H.-k.

Spöket reser västerut . . .

d. 15 mars m. M/S STOCKHOLM. Har Ni några uppdrag i USA som behöver skötas? Kanske ja; kan hjälpa Eder. Är 28 år, språkkunnig, herest och kulturverad. Besitter affärsvänne, samt intresse för teknik och reklam, med är ej rädd att tapa itu med vilket uppdrag som helst. Svar till "S — R-T-Z", Dag. Nyh. Huvudkontor.

NEDERLAG — AVDELNINGSKONTOR

Agenturfirma önskar komma i förbindelse med tillverkare eller importör av textil eller annan branscb med försäljning till grossister och fabrikanter. Även å specialartikel refelekteras. Vi önska distrikt Småland—Västergötland, ev. större kontor o. lagerlokal dig. i Jönköping. Svar till "S. — Stor och väl inarbetad kundkrets 178", Dagens Nyheters Huvudkontor.

HERRAR MARKAGARE!

Försäljning av hemtar och komfunark samt tomtexploatering embesörjes av firma med mångårig branschvana. Svar till "S. — Moderat arvode — (0)", Dagens Nyheters Huvudkontor.

Konfektionsfabrikanter

Jag har 18 års erfarenhet inom kapp- och dräktkonfektion och söker ombyte av plats. Jag har vid vitsordade betyg och erfarenhet från ledande fabriker som verkställande och modellör samt eför erfarenhet av arbetsstudier och sekordsättning, är god organisatör och van vid handhavande av personal. Ålder 41 år. Svar till "S — Säkerhet — Ansvar — PA 242", D. N:s H.-k.

SAAB

söker

Verktygsförman

med mångårig erfarenhet från tillverkning av verktyg för maskinbearbetning, skärverktyg och fixturer, samt verktyg för plåtbearbetning, pressoch stansverktyg. Reflekteras endast på person med ordningssinne och goda ledareegenskaper.

VIDARE SÖKA VI

VERKTYGSKONSTUKTÖR för skärverktyg samt fixturer för maskinbearbetning. Sökanden bör ha några års verkstadspraktik samt minst 3 års praktik från verktygsritkontor.

Svar med meritförteckning, betygsavskrifter, löneanspråk och foto samt uppgift om civilstånd och tidigaste tillträdesdag till

Personalchefen
SVENSKA AEROPLAN AKTIEBOLAGET
TROLLHÄTTAN.

FÖRETAGET (SHF) ANSLUTET

ANNONSMAN

ung och initiativrik, får omgående plats i större industristad hos varuannandagstidning. Svar med ref., foto och tidigaste tillträdesdag till "S — Provision — PK — 242", Dagens Nyheters H.-k., fvb.

TJÄNA PENGAR

genom att sälja vidstående motor-emblem! Konstnärligt utförande i 1:ma färgtill metall. Pris end. 3:— kr. Återförsäljare erhålla mycket god provision!

MOTORSPORT-CENTRALEN,
Box 807, Stockholm 1. Postgiro 354400.

SAS-exposé i 250 fönster

Den skandinaviska skyltningsvåran SAS utlyste för någon tid sedan har rönt ett glädjande stort intresse. Idag exponeras cirka 250 skyltningar över hela Sverige. I de mest tilltalande sammanhang får vi där skåda, hur bekvämt och snabbt man reser med flyget och hur elegant de moderna transportplanen klarar även de ömtåligaste frakter. Den dekorativa, som lyckas vinna i den svåra konkurrensen, får en gratis flygresa till New York tur- och retur, andrepristagaren en Parisresa och tredjepristagaren en Londonresa. SAS tror, att gästerna lockas mycket men hoppas dessutom, att lönnet i sig — att visa vad det skandinaviska flygen idag betyder för affärsliv och turistliv — också inspirerar.

Gack och se, vad våra skickliga tävlande dekoratörer åstadkommit. Det bör kunna pigga upp Er.

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM

TANDLÄKARE

VÄSTERBRONS TANDKLINIK

Drottningholmsvägen 15
(vid busshållplatserna).

Tandläkare ARNE ABERG.
Tidsbeställning pr telefon 51 00 35, 51 00 36, vardagar utom lördagar kl. 9—20, lördagar 9—15.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.